

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 3885/2021
23.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Бранислава Босиљковића и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мишо Добријевић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијалне банке“ АД Београд, коју заступа Иван Березлев, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 18344/18 од 27.08.2020. године, у седници одржаној 23.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 18344/18 од 27.08.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 18344/18 од 27.08.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 3254/18 од 26.06.2018. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа услед неосноване наплате тужиоцу провизије на име премије осигурања код НКОСК по Уговору о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број .. закљученог дана 18.09.2017. године исплати 45.306,72 динара са законском затезном каматом почев од 04.10.2017. године до исплате, као и на име стицања без основа услед неосноване наплате тужиоцу накнаде на име обраде и пуштања кредита у течај по Уговору о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број .. закљученог дана 18.09.2017. године исплати 11.922,82 динара, са законском затезном каматом почев од 04.10.2017. године до исплате, а захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка одбија.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 54.256,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 3254/18 од 26.06.2018. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе учињено на рочишту дана 26.06.2018. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа услед неосноване наплате тужиоцу провизије на име премије осигурања код НКОСК по Уговору о кредиту са девизном клаузулом за куповину

стамбеног објекта осигураном код НКОСК број .. закљученог дана 18.09.2017. године исплати 45.306,72 динара с законском затезном каматом почев од 04.10.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа услед неосноване наплате тужиоцу накнаде на име обраде и пуштања кредита у течај по Уговору о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број .. закљученог дана 18.09.2017. године исплати 11.922,82 динара са законском затезном каматом почев од 04.10.2017. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу нареди трошкове парничног поступка од 28.624,40 динара, са законском затезном каматом почев од када се стекну услови за извршење до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 18344/18 од 27.08.2020. године, ставом првим изреке, жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у њеном обавезујућем делу, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, а како то произлази из навода ревизије.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са туженом банком дана 18.09.2017. године закључио уговор о кредиту, којим је утврђен износ кредита од 20.000,00 евра у динарској противвредности. Чланом 8. ставом 1. предметног уговора одређено је да тужилац на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну наканду 0.5% од износа реализованог кредита у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за валуту евро на дан плаћања. Чланом 8 ставом 2 истог уговора одређено је да се тужилац као корисник кредита обавезује да да на име осигурања кредита код НКОСК једнократно плати премију у висини од 1,75% од износа кредита, као и једнократни наканду од 30 евра у корист НКОСК у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за валуту евро на дан плаћања. Међу писменим доказима извденим у првостепеном поступку налази се и понуда за закључење уговора од 21.07.2017. године, која у тачки 3.3 предвиђа да је једнократна накнада за обраду захтева фиксна: 0,5% од износа одобреног кредита, односно 12.061,35 динара (динарска противвредност 100 евра) и да пада на терет корисника кредита. Поред ове накнаде, у понуди у тачки 3.3 предвиђа и трошкове једнократне премије осигурања код НКОСК 1,75% од износа кредита, од 350 евра, односно 42.214,73 динара, као и једнократне накнаде за обраду захтева код НКОСК од 30 евра, односно 3,618,41 динара и да исти падају на терет корисника

кредита. Тужена је од тужиоца, сходно одредби члана 8. Уговора, по основу једнократне накнаде на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење наплатила 11.922,82 динара (динарска противвредност 100 евра), као и на име премије осигурања кредита код НКОСК 1,75 % од износа кредита (41.729,87 динара) и једнократне накнаде износ од 3.576,85 динара (динарска противвредност 30 евра) у корист НКОСК укупно 45.306,72 динара, дана 14.10.2017. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да су ништаве одредбе уговора о кредиту о једнократној накнади за обраду кредитног захтева (члан 8. став 1.) и за плаћање премије осигурања код Националне корпорације и једнократне накнаде за обраду захтева код НКОСК (члан 8. став 2.), па је тужена обавезана да тужиоцу врати примљено по том основу у смислу члана 210. и 214. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 18.09.2017. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Понуда мора да садржи и евентуалну обавезу закључивања

уговора о споредним услугама које су у вези са уговором о кредиту (уговора о осигурању и др.) кад је то закључивање обавезно ради добијања кредита под условима из огласа (тачка 12.). Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Поред наведеног, преузимања испуњења обавезе плаћања премије осигурања код НКОСК од стране корисника кредита није противно принудним прописима, јер је институт преузимања испуњења уређен одредбама члана 453. Закона о облигационим односима. Преузимање испуњења се врши уговором између дужника и неког трећег којим се овај обавезује према дужнику да испуни његову обавезу према његовом повериоцу. Преузималац испуњења не преузима дуг, нити приступа дугу и поверилац нема никакво право према њему.

Из свега наведеног произлази да понуда банке, а самим тим и уговор о кредиту, могу садржати и обавезу корисника кредита да плати трошкове обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, као и обавезу премије осигурања код НКОСК и једнократне накнаде у корист НКОСК, при чему обавезе морају бити јасно предочене кориснику кредита у предуговорној фази, тако да корисник ниједног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч.

Имајући у виду да је тужилац је као корисник кредита 14.10.2017. године (након закључења предметног уговора) уплатио туженој на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење 11.922,82 динара (динарска противвредност 100 евра), на име премије осигурања кредита код НКОСК 1,75 % од износа кредита (41.729,87 динара) и једнократне накнаде у корист НКОСК износ од 3.576,85 динара (динарска противвредност 30 евра), дана 14.10.2017. године, а које трошкове је тужена јасно предочила тужиоцу као кориснику кредита у предуговорној фази (у понуди) исказивањем њихове врсте у процентуалном и номиналном износу, то уговорене одредбе члана 8. став 1. и 2. Уговора о кредиту нису противне основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке. Како предметне одредбе нису ништаве, тужилац неосновано потражује наплаћене новчане износе, са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према

оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав једног поднеска (одговор на тужбу) од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, заступање на једном одржаном рочишту од 7.500,00 динара, све према важећој Адвокатској тарифи, као и за састав жалбе и ревизије по 12.000,00 динара. Туженој припадају и тражени трошкови на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку по 4.189,00 динара, за ревизију 8.378,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић